

СТАНОВИЩЕ

от доц. Борис ЖЕЛЕВ Георгиев
за дисертационен труд
на **Мариа Павлу Стамати**

„Влиянието на някои социални и политически фактори върху българската живопис преди и след 1989 година“

за присъждане на образователната и научна степен **“Доктор”**.

Професионално направление: **8.2. Изобразително изкуство**

Национална художествена академия, Катедра „Живопис“

Научен ръководител: проф. д. изк. Чавдар Попов

Представеният от Мариа Павлу Стамати дисертационен труд съдържа общо 184 страници и 3 приложения към него.

Текстът включва: увод, две глави, заключение, опис на публикациите, справка за приносите и библиография. Две от приложенията съдържат снимков материал, илюстриращ произведенията на авторите, включени в теоретичното изследване с информация за наименование, материал, техника и година на създаване. Третото приложение съдържа интервюта с подбран комплекс от въпроси доказващи частично тезата на автора.

Авторефератът се състои от 37 стр. и включва увод, обобщено изложение на двете глави, заключение и справка за приносите, и коректно отразява структурата и съдържанието на дисертацията.

Представеният дисертационен труд и автореферат са обвързани тематично със самостоятелните публикации на докторанта, които са на български език и под печат.

Дисертационният труд на Мариа Стамати изследва зависимостта на изобразителното изкуство от социалнополитическата среда и анализира факторите, които оказват влияние върху развитието на българската живопис през „късния“ социалистически период в България и на периода на демократичния преход - 90- те години на ХХ век.

Изследването проследява „отраженията“ на тези социалнополитически размествания в творчеството на отделни български творци живописци: Христо Стефанов, Михалис Гарудис, Петър Дочев, Кеазим Исинов, Милко Божков, Иван Кирков и Бисера Прахова. Всеки един от избраните художници олицетворява представителна извадка от съвременната история на българското изкуство и отразява различните модели и посоки на промяна на живописиста в пост-социалистическия период.

Авторът си поставя за цел да анализира по две художествени произведения на посочените автори, създадени през социализма и през демократичния преходен период, съпоставяйки стилистичните им и сюжетните характеристики. Сравнителният анализ очертава, от една страна, творческата линия, която поема живописецът след социалнополитическите

„размествания“ и от друга, влиянията и причините, предизвикали промяна в стилового развитие на някои от авторите.

Дисертационният труд на Мария Стамати следва детайлно различните аспекти на изяви и взаимодействия (социалнополитическите и естетически), които определят хода на изобразителното изкуство и по-конкретно на живописиста през двата последователни полит-икономически периода в България. Маркират се значенията или зависимостта на изкуството от политическите и социалните условия, както и мястото на художника в социалния и политически живот, с цел да се навлезе още по-дълбоко в същността на изобразителната стилистика на изкуството от близката българска история.

Мария Стамати е успяла да намери и подходящата дистанция за собствените си изводи и да обоснове границите и нюансите в тълкуването на произведенията на изследваните художници. Това ѝ е помогнало да характеризира спецификата на българската живопис и живописните насоки през късния социализъм и последвалите години на демократичен преход в България. Включените в изследването български живописци и техните творби са много добре подбрани и проучени, и издават отличното познаване от авторката на художествената продукция и проблематика през визираните периоди.

Езикът и стилът на изложението е на необходимото научно ниво, с изключение на определена полит-историческа терминология, окачествяваща двата периода, за което авторът е направил предварителни уговорки и уточнения.

Използваната методика и методически инструментариум, приложени от Мария Стамати са оптимално подбрани и съответстват напълно на поставената цел и задачи на изследването, което показва необходимата научна зрялост на докторанта. В разработването на темата, съпоставяща два последователни политически режима докторанта е приложил комплекс от методи, включващи – формален, иконографски и сравнителен анализ, както и някои аспекти на социологическия метод на анализ, с оглед изключително динамичните промени в социалния и художествен живот в страната през 80-те и 90-те години.

От началото до края тя следва един много логичен и последователен път, в резултат на което е получила серия чисто теоретични и научни резултати, приложими при структурирането и анализирането на различните аспекти на изяви и взаимодействия – социалнополитическите и естетически, като по този начин се разкриват компонентите, които определят хода на изобразителното изкуство и по-конкретно на живописиста през двете политически системи.

Основната теза, че цялостната реорганизация на художествения живот е

склонна да предизвика трансформация, дори и при вече установени художествени почерци се доказва и чрез осъществените интервюта с част от изследваните автори.

Целепоставянето е логически структурирано, добре намерено и ползотворно. Приносите съответстват на задачите.

Ако все пак трябва да избира нещо, което да отлича особено положително, то това е проучването и систематизирането на различните типове „реакции“ на творческата гилдия спрямо политическите промени в страната след 1989 г., свидетели на които сме всички ние. В този смисъл дисертационният труд дава основа за по-широко теоретично изследване на преходния период и в други жанрове на пластичните изкуства в България.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

Разглежданият труд, оформен по системен начин, съдържа сериозни научни приноси резултати, постигнати след всестранен анализ и с използване на подходяща методология.

Оценката ми за дисертационния труд, автореферата, научните публикации и научните приноси е **положителна**. Смятам, че трудът **отговаря напълно на изискванията** на ЗРАСРБ, Правилника за прилагането му, ЗВО и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ на НХА.

Постигнатите резултати ми дават основание да предложа на почитаемото научно жури да **присъди образователната и научна степен „доктор“ на Мария Павлу Стамати** в Професионално направление: 8.2. Изобразително изкуство.

доц. Борис Желев